

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของครูว่า "ครู" หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งทางด้านรัฐและเอกชน

เมื่อปี พ.ศ. 2533 ครุสภาในฐานะที่เป็นองค์กรส่งเสริมวิชาชีพครูได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น กำหนดไว้ 4 ด้าน คือ (1) รอบรู้ (2) สอนดี (3) มีคุณธรรมจรรยาบรรณ และ (4) มุ่งมั่นพัฒนา ต่อมาพบว่าเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นนามธรรมยากต่อการปฏิบัติและการประเมินความก้าวหน้าจึงมีการปรับปรุงให้เหมาะสม ในปี พ.ศ. 2537 ครุสภาได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิมบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้ และสามารถนำไปใช้ประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในของครูได้ รวม 11 ข้อดังนี้ (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน (3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติงานได้เกิดผลจริง (5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีระบบ (8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน และ (11) แสวงหาและใช้ ข้อมูล ข่าวสารในการพัฒนา

มาตรฐานด้านการปฏิบัติตนเป็นคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยกำหนดในรูปแบบจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 มี 9 ประการ คือ (1) ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์ โดยเสมอหน้า (2) ครูต้อง อบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะนิสัยที่ถูกต้องดีงาม ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ (3) ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ (4) ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ (5) ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่และไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาผลประโยชน์ให้แก่ตน

โดยมิชอบ (6) ครูยอมพัฒนาตนเองทั้งในวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนา ทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ (7) ครูยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู (8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ และ (9) ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

เนื่องมาจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และได้มีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดให้สถานศึกษาประเมินภายใน และ ร้องรับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูจึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิจัยมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครูเพื่อรองรับการทำงานในอนาคตโดยให้ทำการศึกษาวจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูโดย สุวิมล ว่องวานิช (2544) ผลการวิจัยและพัฒนาทำให้ได้มาตรฐานคุณภาพครูจำนวน 9 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 สุขภาพกายและ สุขภาพจิต มาตรฐานที่ 2 จิตใจมุ่งมั่นและศรัทธาต่อการประกอบอาชีพครู มาตรฐานที่ 3 ความรู้ในเนื้อหาวิชา ความรู้ในวิชาครู และความรู้ด้านอื่นๆที่จำเป็น มาตรฐานที่ 4 ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนยุคสารสนเทศ มาตรฐานที่ 5 การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูและวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี มาตรฐานที่ 6 สมรรถภาพด้านการสอน มาตรฐานที่ 7 สมรรถภาพด้านการจัดการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 8 วิสัยทัศน์ภาวะผู้นำ มาตรฐานที่ 9 พัฒนาตนเอง สถานศึกษา วิชาชีพ ชุมชน/ สังคม นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งในส่วนกลางและระดับท้องถิ่นได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือ ที่เรียกว่ามาตรฐานการศึกษาชาติ ซึ่งมีสาระที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการรวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 และวันที่ 25 มกราคม 2543 กำหนดมาตรฐานที่ โรงเรียน ต้องประเมินรวม 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (2) ด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกำรบริหาร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อมุ่งสู่ผู้เรียน (3) ด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะ หรือกำหนดความพร้อมของ ผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน ทั้งนี้ในด้านมาตรฐานด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับครูโดยตรง มีจำนวน 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 21 ครูมี วิทยุญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการ

แสวงหาความรู้ คติวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มาตรฐานดังกล่าวนี้จัดเป็นมาตรฐานที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องปฏิบัติให้เกิดคุณภาพตามที่กำหนด จึงถือว่า มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกนี้เป็นมาตรฐานที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมากที่สุด

ในการกำหนดแนวทางเพื่อจำแนกระดับคุณภาพครูได้มีการกำหนดระดับคุณภาพครูหลายระดับแต่ละระดับจะมีค่าคะแนนหรือเกณฑ์ที่แตกต่างกันไปเช่นครูสภาและกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนด คุณภาพครูระดับชาติเมื่อ ปี พ.ศ. 2541 เรียกว่า NTQ (National Teacher Qualification) ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานกลางการผลิต การสรรหาการพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูแบ่งเป็น 5 ระดับ(สำนักงานเลขาธิการสภา, 2541) คือระดับที่ 1 (NTQ1) ครูปฏิบัติการ ระดับที่ 2 (NTQ2) ครูชำนาญการ ระดับที่ 3 (NTQ3) ครูเชี่ยวชาญ ระดับที่ 4 (NTQ4) ครูเชี่ยวชาญพิเศษ และระดับที่ 5 (NTQ5)ครูผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้ดำเนินการเพื่อให้ขวัญและกำลังใจ แก่ครูและเพื่อยกย่องครูโดยกำหนดเป็นครูต้นแบบ ครูแกนนำและครูแห่งชาติ

สำหรับเกณฑ์การประเมินเพื่อประกันคุณภาพสถานศึกษาโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยทั่วไปใช้เกณฑ์ 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ต้องปรับปรุง ระดับ 2 ปานกลาง และระดับ 3 ดีซึ่งมีลักษณะคล้ายกับเกณฑ์ของครูสภา ที่กำหนดระดับคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ 11 ข้อเป็น 3 ระดับเช่นกัน เพียงแต่การอธิบายเกณฑ์ไม่เหมือนกัน โดยกำหนด ดังนี้ระดับ 1 การปฏิบัติทั่วไป ระดับ 2 การปฏิบัติจนเป็นที่ยอมรับ ระดับ 3 การปฏิบัติจนเป็นที่ยอมรับและเป็นปกตินิสัย ทางด้านเกณฑ์การประเมินเพื่อเป็นครูต้นแบบครูแกนนำ และครูแห่งชาติจะให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน รวม 100 คะแนน ผลจากเกณฑ์การประเมินที่กล่าวมาทั้งระดับคุณภาพและค่าคะแนนจะแตกต่างกันที่ระดับคุณภาพไม่เกี่ยวข้องกับการให้รางวัล แต่จากค่าน้ำหนักที่กำหนดขึ้นจะมีเกณฑ์ของการตอบแทนเป็นรางวัล เช่น ใบประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น

การประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพครูควรใช้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่อิงการปฏิบัติงาน (performance – based assessment system) และการปฏิบัติที่เป็นปกติวิสัย (norms) เพราะผลที่ได้รับจากการประเมินจะเป็นข้อมูลที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติสูงสุดและเป็นรูปธรรมที่เห็นชัดเจน (สุวิมล ว่องวานิช, 2544) และจากเกณฑ์ระดับคุณภาพครูที่กล่าวมาจะพบว่าการกำหนดระดับของเกณฑ์ซึ่งประกอบด้วยการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตนของครูในภาพรวม จากการศึกษาพบว่า การกำหนดมาตรฐานครูไม่มีหลักเกณฑ์ วิธีการที่รัดกุม และ

ไม่มีเกณฑ์ที่บ่งบอกระดับของความสำเร็จที่ชัดเจน(เยาวดีวิบูลย์ศรี,2524;สุวิมลว่องวานิช,2544) การศึกษาพบว่า เมื่อมีการกำหนดเกณฑ์เชิงปริมาณ เกณฑ์และค่าคะแนนไม่แตกต่างกันมาก โดยจะมีค่าเกณฑ์อยู่ที่ระดับ 1 ถึง ระดับ 5 โดยสอดคล้องกับเกณฑ์ระดับคุณภาพครูของ Beerens (2000 อ้างถึงใน ราชันีวรรณ สงชู, 2544) ที่แบ่งระดับคุณภาพการปฏิบัติงานเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 คุณภาพพอใช้ ระดับที่ 2 คุณภาพปานกลาง ระดับที่ 3 คุณภาพดีและระดับที่ 4 คุณภาพดีที่สุด และจากการวิจัยและพัฒนาโดยสุวิมล ว่องวานิช (2544) ที่สรุปถึงเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพครูและผู้บริหาร ที่เหมาะสม ควรแบ่งเป็น 4 ระดับ คือระดับ 1 ต้องปรับปรุง ระดับ 2 ระดับขั้นต่ำยอมรับได้ ระดับ 3 ดี และ ระดับ 4 ดีมาก

เมื่อครูมีระดับคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดจะส่งผลถึงการเข้าสู่แท่งเงินเดือนตามแนวใหม่ที่กำหนดโดยสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ตามโครงสร้างบัญชีเงินเดือนและค่าตอบแทนครูโดยการจำแนกตำแหน่งครูตามวิทยฐานะ อิงบัญชี เงินเดือนข้าราชการพลเรือน และกำหนดเงินเดือน เป็น 4 แท่ง โดยแบ่งเป็น 4 วิทยฐานะ คือ (1) ครูปฏิบัติการ (2) ครูชำนาญงาน (3) ครูเชี่ยวชาญ และ (4) ครูเชี่ยวชาญพิเศษ โดยในแต่ละระดับ จะได้รับเงินตามระดับวิทยฐานะ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตราดมีหน้าที่รับผิดชอบงานการจัดการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา มีโรงเรียนในสังกัดรวม 135 โรงเรียน และมีครูรวม 1,849 คน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราดจำแนกตามสังกัดได้ดังนี้ สังกัดรัฐบาล 130 โรงเรียน (ครู 1,676 คน) และสังกัดเอกชน 5 โรงเรียน (ครู 173 คน) ในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด เป้าหมายอยู่ที่ ผู้เรียนมีคุณภาพ โรงเรียนมีคุณภาพ และมีแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ดังนี้ (1) ปฏิรูประบบการศึกษา (2) ปฏิรูปการเรียนรู้ (3) ปฏิรูประบบการบริหารและจัดการศึกษา (4) ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และ (5) ปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษา และมีนโยบายในด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีการพัฒนาครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้ารับการประเมินเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสาขาวิชาต่างๆเข้ารับรางวัลครูเกียรติยศ (Teacher Award) โดยที่ผ่านมาช่วงระยะเวลา ปีการศึกษา 2542 – 2546 หรือประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา มีครูในจังหวัดตราดมีผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 3 จำนวน 23 คน(1.34%) มีครูรางวัลเกียรติยศ แต่ละสาขาวิชา รวม 40 คน(2.33%) และครูครูสภาดีเด่น 50 คน (2.91%) ซึ่งครูเหล่านี้เป็นครูที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นครูที่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดตราด, 2546) รวมแล้วในจังหวัดตราดมีครูที่มีคุณภาพที่ผ่านการยอมรับ 113 คน หรือกล่าวได้ว่ามีครูที่มีคุณภาพใน

จังหวัดตราดที่ผ่านการยอมรับ 6.58 % แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าครูทั่วไปในจังหวัดตราดจะไม่มีคุณภาพแต่อาจจะมาจากหลายสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ไม่มีการเปิดเผยจำนวนครูที่มีคุณภาพ และไม่มีหลักเกณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณสมบัติเพื่อประกาศให้เป็นครูคุณภาพหรือครูมืออาชีพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแลยังขาดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคุณภาพครู และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพครูดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหลักด้านการสอนในจังหวัดตราดเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะศึกษาและวิเคราะห์คุณภาพครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแลว่ามีคุณภาพในระดับใด และปัจจัยที่เชื่อมโยงต่อระดับคุณภาพของครูนั้นมาจากสิ่งใดบ้างเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาครูต่อไป

การที่ครูมีคุณภาพมีมาตรฐานจะส่งผลถึงคุณภาพทางการศึกษามีมาตรฐานซึ่งจะเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับประโยชน์สูงสุดในการให้บริการทางการศึกษาของครู โดยเฉพาะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแลที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานจะส่งผลให้เด็กนักเรียนในจังหวัดตราดได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด และการที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อวัดคุณภาพครูที่เหมาะสมที่สุด และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนและครูมากที่สุด คือเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวครูที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษานำมาใช้ประเมินสถานศึกษา

คำถามวิจัย

1. ครูในจังหวัดตราดมีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวครูในระดับใด
2. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และจำแนกครูตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูแล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพครูในจังหวัดตราด

ข้อจำกัดของการวิจัย

เกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือด้าน ผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย สำหรับการวิเคราะห์และจำแนกคุณภาพครูตามเกณฑ์ มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในงานวิจัยครั้งนี้จะใช้เกณฑ์มาตรฐานด้านปัจจัย คือ มาตรฐานที่ 21 22 23 และ 24 ที่เกี่ยวข้องกับครูโดยตรงเท่านั้น ไม่รวมมาตรฐานด้านผู้เรียนและ ด้านกระบวนการ และในการจัดระดับคุณภาพครู ในกลุ่มครูที่มีคุณภาพสูงทั้งกลุ่มมีคุณภาพเท่า เทียมกัน และครูคุณภาพต่ำทั้งกลุ่มมีคุณภาพเท่าเทียมกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิเคราะห์ระดับคุณภาพครูใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านปัจจัยที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รวม 4 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 21 ครูมีวิถึญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานที่ 22 ครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อ พัฒนา การเรียนการสอน และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

2. ประชากรคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรตด ในปีการศึกษา 2546

3. เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับคุณภาพครูในจังหวัดตราด ใช้เกณฑ์มาตรฐานที่มี การเทียบเคียงจากเกณฑ์มาตรฐานระดับคุณภาพที่ประเมินการปฏิบัติงานของครู ทั้งเกณฑ์เชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ (สุวิมล ว่องวานิช, 2544)

เกณฑ์เชิงปริมาณ

ใช้การกำหนดเป็นร้อยละ ซึ่งเป็นการระบุคุณภาพของการปฏิบัติงานด้วยคะแนน จากการประเมิน แต่ละระดับมีพิสัยของคะแนนดังนี้

ระดับ 4	ดีมาก	ช่วงคะแนนร้อยละ 90 – 100
ระดับ 3	ดี	ช่วงคะแนนร้อยละ 80 – 89
ระดับ 2	พอใช้	ช่วงคะแนนร้อยละ 70 – 79
ระดับ 1	ต้องปรับปรุง	ช่วงคะแนนร้อยละ <70

เกณฑ์เชิงคุณภาพ

ใช้ 4 มิติ เรียกว่า 4 A คือ

1. Awareness คือ ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐาน ความเข้าใจในสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และมีจิตใจที่อยากพัฒนา
2. Attempt คือ ความพยายามในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบให้บรรลุผล
3. Achievement คือ ลักษณะหรือผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. Attribute คือ คุณสมบัติติดตัวประจำตัวครูซึ่งเกิดจากที่ครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา มีความพยายามในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดจนเกิดสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงานครบถ้วนเป็นลักษณะประจำตน

ตารางที่ 1.1 เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 (ควรปรับปรุง)	ระดับ 2 (ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)	ระดับ 3 (ดี)	ระดับ 4 (ดีมาก)
มีแต่ awareness ไม่มี attempt achievement ต่ำ มาก	มี awareness มี attempt achievement ค่อนข้าง ต่ำ	มี awareness มี attempt มี achievement ดี แต่ยังไม่เป็น attribute	มี awareness มี attempt มี achievement ดี จนเกิดเป็น attribute

ระดับ 1 ไม่มีความตระหนัก ในการพัฒนาตนเอง หรือมีน้อย และไม่มี ความพยายามในการปฏิบัติงานเลย

ระดับ 2 มีความตระหนักในการพัฒนาตนเอง แต่ไม่มีความพยายามหรือมีความ พยายามน้อยที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นสัมฤทธิ์ผลของงานค่อนข้างต่ำ

ระดับ 3 มีความตระหนักในการพัฒนาตนเองมีความพยายามที่จะพัฒนาการ ปฏิบัติงานให้ดี เห็นสัมฤทธิ์ผลในระดับดีแต่ยังทำได้ไม่ดีพอจนเกิดเป็นลักษณะประจำตัว

ระดับ 4 มีความตระหนักในการพัฒนาตนเอง มีความพยายามที่จะพัฒนางาน และเห็นสัมฤทธิ์ผลของการปฏิบัติงานดีมาก จนเกิดเป็นลักษณะประจำตัวที่ดี

นิยามศัพท์

ครู หมายถึง ผู้สอนที่กำลังปฏิบัติงานด้านการสอนรวมถึงปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่สถานศึกษามอบหมาย ในปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด

มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู หรือคุณภาพที่พึงประสงค์สำหรับวิชาชีพครูและต้องการให้เกิดกับครู โดยใช้ เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านปัจจัย รวม 4 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิถึญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนา การเรียนการสอน

และมาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

คุณภาพครู หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับครูที่ดำเนินการสอนในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลที่ดี ในด้านต่างๆ ทั้งสถานศึกษา ชุมชน นักเรียน และตัวครู

ระดับคุณภาพครูตามเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในแต่ละด้าน โดยระบุระดับคุณภาพเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับ 4	ดีมาก	ระดับ 3	ดี
ระดับ 2	พอใช้	ระดับ 1	ต้องปรับปรุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับคุณภาพครู และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพครู ในจังหวัดตราด
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนทางวิจัยและพัฒนาครูในจังหวัดตราดต่อไป